

Bijlage VWO
2009

tijdvak 1

Turks

Tekstboekje

Amca, dayı, baba, tüm Türkler akraba!..

Rıza ALMALI / ALMANYA

- 1 ALMANYA'da yaşayan biz göçmen Türkler, "Kendim gurbet elde, gönlüm sılada" misali yıllardan beri Hans amcalarının ülkesinde yaşar dururuz. Aslında Karşılılar, Malatyalılar, Uşaklılar, Sivaslılar ve Ankaralılar olarak hepimiz başlangıçta sadece birkaç yıllığına Almanya'ya gelmiştik. Ne var ki, aradan kırk yıl geçmesine rağmen biz yine gurbetteyiz, bu nedenle her yıl tatil mevsiminin gelmesini adeta iple çekeriz. Çünkü çoğumuzun içi hep sıla özlemiyle dolup taşar. Temmuz-ağustos ayları gelip de çatınca, biz gurbetçiler yollara dökülür, çil yavruları gibi Anadolu'ya dağılırız. Kimilerimiz Akdeniz sahillerine, kimilerimiz Kayseri'ye, Erzincan'a, Van'a, Tatvan'a, kimileri de "Neme lazım bize başkent lazım" deyip Ankara'ya gitmeyi tercih ederiz.
- 2 Bu sene "paranın katili yaz tatilini" geçirmek üzere başkenti tercih eden kişilerden biri de benim. Otobüsle Esenboğa'dan çıkıp Ulus'a kadar ilk planda çevrede nelerin değiştiğini tespit etmek için çaba harcıyorum. Gözüme çarpan ilk şey, çevre köylere ait bazı tarlaların göbeğine dikilmiş, her türlü mimari güzellikten yoksun yüksek binalar oluyor. Göbeklerine henüz kazma vurulmamış tarlalarsa adeta bizi kurtarın dercesine valvarıyorlardı sanki! Gecekdular,

Aydınlıkevler derken Dışkapı'yı geçip Ulus'a ulaşıyoruz. Şehrin sembolü Atatürk heykeli, İş Bankası ve Sümerbank binaları Ulus'ta en sevdiğim tarihi yapılar olarak bir kez daha karşıma dikiliveriyorlar ve ben buram buram tarih kokan bu güzel binaları doyasıya seyrediyorum.

***

- 3 Ankara'da tatilimin ilk günlerini hasret gidermek ve konu komşuyu ziyaret etmekle geçirdikten sonra, şehri gezmek, Ulus'u kolaçan etmek, kaleye çıkmak, Yüksel Caddesi'nde neskafe içmek, tavla oynamak, döner yemek ve Olgunlar Sokak'taki eski kitapçılara uğramak üzere yola koyuluyorum. Hava güzel, insanlar sevecen, sokaklar ve caddeler sanki ülkede halkın yarısı işsiz gibi dolu dolu. "Bir de trafik kaosu olmasa Ankara güzel bir kent olacak" diyorum kendi kendime.
- 4 Başkentte talihsiz bir kazaya kurban gitmemenin tek yolunun uzun süre de olsa yeşil ışığı beklemekten ve üstgeçitleri kullanmaktan geçtiğini keşfediyorum. Akşamları ise zaman Atina Olimpiyatları'nı izlemekle geçiyor. Başkenti ziyaretimin 13'üncü gününde son yıllarda şehrin çevresinde oluşan uydu mahallelerden birine gitmek üzere yola çıkıyorum. Ankara'da bir yerden diğer bir yere ulaşmak çok kolay. Ya dakikada bir burnunuzun dibinde biten taksiye veya 10-15 dakika bekleyip otobüse bineceksiniz veyahut da benim gibi dolmuşu tercih edeceksiniz.
- 5 Ulus'ta dolmuşa biniyorum. Dolmuşun teybinde Orhan Gencebay'ın "Batsın bu dünya" kaseti çalıyor. Onbeş müşteriyle yola koyuluyoruz. Yol boyunca yedi

müşteri daha alıyoruz. Dolmuş son hızla uydu mahalleye doğru ilerlerken 22 kişiden oluşan yolcuların cep telefonları dur durak bilmeden çalmaya başlıyor.

- 6 “Cep telefonu salgını Türkiye’yi de sarmış!” demekten kendimi alamıyorum. Alelacele cebine sarılan birisi, amcasına Ankara’ya sağsalim geldiğini haber veriyor. Bir diğeri çantasından Neşet Ertaş’ın “Gönlüm ataşlara yandı gidiyor” parçasını çalan telefonu çıkarıp para sorunu çektiğini anlatıyor. Arka sıralarda oturan genç bir bayan ise, üniversiteye giremediğinden dem vuruyor. Anadolu’dan geldiği belli olan yağız bir delikanlı da, Ankara’ya getirdiği kurbanlık koyunları hâlâ satamamış olmasından dert yanıyor.

***

- 7 Kırk dakikalık yolculuk boyunca Ankaralı hemşerilerimin özel yaşamlarına konuk oluyorum, böylece yolculuk daha çekilir hale geliyor. Dolmuşta ön sırada oturduğum için ister istemez fahri muavinlik görevini üstleniyorum. Sağımdan solumdan, “Abi Elvankent bir kişi”, “Kardeş şu

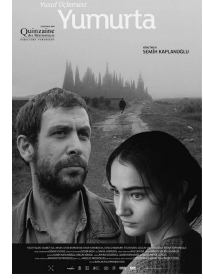
parayı da uzatır mısınız?” “Evladım şunu da al” sesleri yükseliyor. Ellerimi bir sağa bir sola çevirerek paraları topluyor, şoföre uzatıyorum. O da “Sağol abi” diyor. Fahri muavinlik görevim süresince tüm Ankaralıların (ben de dahil) birbirleriyle akraba olduklarını keşfediyorum. Ne güzel bir duygu! Ankara’da kaldığım 15 gün boyunca adeta adımları unuttum. Zira herkes bana, “abi, kardeş, amca, dayı, yeğenim” diye hitap ediyor. Tüm bunları duymak ne yalan söyleyeyim çok hoşuma gidiyor. Ankara’dan ayrılalı 23 yıl olmasına rağmen Ankaralılarla olan akrabalık bağlarım demek ki hiç kopmamış.

- 8 Türkiye’yi, Ankara’yı, Almanya ve Almanlardan neden daha çok sevdiğimi şimdi daha iyi anlıyorum. 23 yıldan beri Almanya’da yaşıyorum, bu süre içinde ne bir yetişkin Alman bana “kardeş”, “oğlum”, “yeğenim”, “birader” ne de bir Alman genci “amca”, “dayı” diye hitap etti.
- 9 Ne yalan söyleyeyim, Ankara’da kalbim, Almanya’da ise beynim büyüyor. Bir şeyi daha unuttuyordum; Ankaralı hemşerilerim de tüm Türkiye gibi “net” kazanıp “brüt” harcıyorlar.

Tekst 2

Anne-babası gibi polis olacaktı

Semih Kaplanoğlu'nun Cannes'da gösterilen "Yumurta" filmindeki başrolüyle dikkat çeken Saadet Işıl Aksoy'un hem annesi hem babası polis. Liseyi bitirdiği dönemde o da polis olmayı düşündü.

MELİS ALPHAN

Saadet Işıl Aksoy, Semih Kaplanoğlu'nun bu yıl Cannes Film Festivali'nde yarışan "Yumurta" adlı filmin başrol oyuncularından. Henüz 23 yaşında. "Yumurta"dan önce iki dizide ve birkaç reklam filminde rol almış. Ben ise onu daha önce hiç görmemiştim. Bu kadar güzel bir kızın 7 gözünden kaçmış olmasına şaşırımdım.

Aksoy bu filmde başrolleri ödüllü oyuncular Nejat İşler ve Ufuk Bayraktar ile paylaşıyor: "Bana çok yardımcı oldular. Nejat İşler 'Şu şöyledir, bu böyledir' demese bile ondan çok şey öğrendim. Ufuk Bayraktar ise hep benimle 8 kurmaya çalıştı."

Ünlüler genelde röportaja gelmeden önce saçına ve makyajına bir mesai harcar. Aksoy'un böyle bir derdi yoktu sanırım. Makyajını arabada yaptı, fotoğraf çekilirken rüzgarın dağıttığı saçlarını elinin tersiyle itmekle yetindi. Zaten güzel olduğu için mi dert etmiyordu yoksa bunları dert etmediği için mi güzeldi, bilemiyorum.

"Yumurta" Cannes'da çok iyi eleştiriler aldı, Yönetmenlerin 15 Günü bölümünde mansiyon kazandı. Fransa'nın saygın gazetesi Liberation, Aksoy'la ilgili olarak "Çok 9 ve çok güzel" diye yazdı. Filmin Türkiye'de gösterilmesine hayli zaman var. Ama siz Saadet Işıl Aksoy'u şimdiden tanıyın.

Anneniz bir dönem İstanbul Emniyet Müdür Yardımcısı'ymış. Böyle bir annenin kızı olmak nasıl bir şey?

10-15 yaşlarındayken annem hep görevde oluyordu. Sürekli bir yerlere koşturuyordu. Evi de aynı düzende götürmeye çabalıyordu. Annemi bu yüzden takdir ederim. Liseyi bitirirken acaba 10 olsam nasıl olur diye düşünmüştüm. Sonra vazgeçtim. İnsanlara annemin ne iş yaptığını söylediğimde "Aaa çok serttir o" gibi tepkiler geliyordu ama değildi. Sokakları bildiği için telaşa kapılmış olabilir ama bana yansıtmadı. Annem de babam da beni kendi halime bıraktı, kendi kararlarımı vermemi istediler ama uzaktan beni izliyorlardı sanırım.

İki abiniz var. Aynı zamanda çok güzelsiniz. Size yaklaşmak o kadar kolay olmamalı.

Millet "Tamam ya, biz uzak duralım" diyebilir ama öyle bir durum yok. 11 büyümenin üzerimde olumlu etkileri olduğunu şimdi görüyorum. Evde hep kalabalık ve gürültülü bir ortam, eğlence vardı. Kalabalık bir ortamda büyümenin sonucunda insanlarla kolay diyaloga girebiliyorum. İki erkekle büyümek çok zevkliydi. Evde futbol falan oynuyorduk.

Babanız ne iş yapıyor?

Emekli oldu. O da başkomiserdi.

Babanızla ilişkiniz nasıl?

Bana hep kendi ayaklarım üzerinde durmam gerektiğini hissettirdi, çok destek oldu. Beni küçüklüğümden beri yaz aylarında yurtdışına gönderdi. Çocukken bana acayip düşküdü, evin küçük kızıydım. Annem dengeyi sağlıyordu.

Boğaziçi Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı mezunusunuz. Oyunculuğa nasıl bulaştınız?
Sinemaya çok ilgilim vardı. Replik ezberleyen bir tiptim. Üniversitede 12 film dersleri almaya başladım. Pera Güzel Sanatlar'da kamera önü oyunculuk eğitimi olduğunu duydum. Harun Özakıncı "Derslere katılabilirsin. Seversen devam edersin" dedi. Gittim ve ortam çok hoşuma gitti. Sürekli doğaçlamalar ve kendi çapımızda film analizleri yapıyorduk. Atölye çalışmaları bittikten sonra Harun Özakıncı bizi ajanslara yolladı.

Sonra dizilerde rol aldınız.

Ritmix reklamıyla başladım. Sonra sırasıyla "Güz Yangını" adlı dizide, Nescafe reklamında ve "Esir Kalpler" dizisinde oynadım. Ondan sonra uzun bir süre bir şey yapmadım. Tezimle uğraşıyordum.

Hem okul hem oyunculuk zor olmuyor muydu?

Çok zor oluyordu. Okul biraz uzadı ama sırf bu yüzden değil. Florida'ya öğrenci değişim programına gittim bir dönem. Orada daha az ders alabildim. Okul bitince "Yumurta" filmi gündeme geldi.

Semih Kaplanoğlu'nun sizi seçme nedeni neydi?

"Fotoğrafına baktığımda bana çok gerçek göründün" dedi. Bir monolog yapmamı istediler. Oradan çıktığımda "Herhalde olmaz" diye düşünüyordum. Ama tekrar çağırdılar. En son Semih Kaplanoğlu'yla görüşüm. "Kafamdaki kıza çok benziyorsun" dedi. Konuşkanımdır ama bazen çok çekingen oluyorum. O durumum onu etkilemiş, onu kafasındaki kıza benzetmiş. Tipimden de etkilenmiş. Bir yıl ara ara görüştük, bana karakterle ilgili ipuçları verdi.

Oyunculuktan para kazanıyor musunuz?

Kazanıyorum ama proje 13 kazanmıyorum.

Bu size riskli gelmiyor mu?

Aklıma geliyor tabii ama kafaya takmıyorum. "Beş yıl sonra para kazanamazsam ne yaparım?" diyerek yaşamıyorum. Şu an oyunculuk yaptığım için mutlu ve huzurluyum.

Genç bir oyuncu olarak Cannes'da bulunmak nasıl bir şeydi?

Cannes'a yaklaştığımızda uçağın camından dışarı baktım. Bulutlar bambaşkaydı, sanki dünyaya ait değildi. Öyle bir psikolojideydim. Bir şeye binmişim ve o beni gerçek dışı bir yere götürmüş gibi hissettim. Cannes'da hep çok heyecanlıydım. Hiç oradaymışım gibi değildi. O kadar 14 ki kendimi heyecansız hissetmeye başlamıştım.

Filmde küçük bir çevrede yaşayan bir kıızı canlandırıyor sunuz. Bu role nasıl girdiniz?

Hep büyük şehirde yaşadım ama küçük yerlerde de çok zaman geçirdim. Anneannemle dedemin yaşadığı köye gittim. Orada yaşamının insanı nasıl hissettirdiğini az çok biliyordum. Bunun bana faydası oldu.

Hayalinizdeki rol nedir?

İzlediğim filmlerden bir karakter var. "Mavi"de Juliette Binoche'un oynadığı karakter gibi birini canlandırmayı isterdim.

Tekst 3

Ayşe Kulin ile söyleşi - Aslı Atasoy

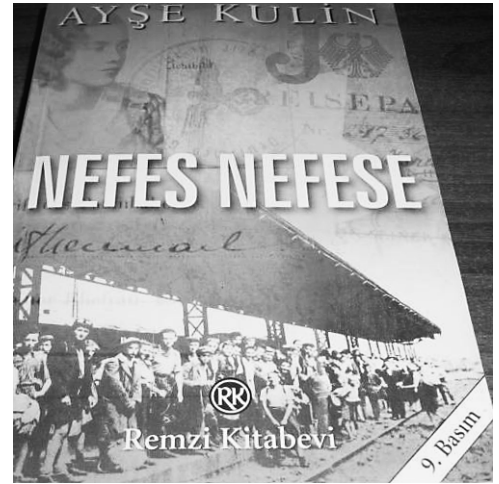
- (1) Arnavutköy Amerikan Kız Koleji Edebiyat bölümünü bitirdi. Uzun yıllar televizyon, reklam ve sinema filmlerinde sahne yapımcısı, sanat yönetmeni ve senarist olarak görev yaptı.
- (2) Öykülerden oluşan ilk kitabı 'Güneşe Dön Yüzünü' 1984 yılında yayınlandı. Bu kitaptaki 'Gülizar' adlı öyküyü, 'Kırık Bebek' adıyla senaryolaştırdı ve bu filmi 1986 yılında Kültür Bakanlığı Ödülü'nü kazandı.
- (3) 1986'da sahne yapımcılığını ve sanat yönetmenliğini üstlendiği 'Ayaşlı ve Kiracıları' adlı dizideki çalışmasıyla Tiyatro Yazarları Derneği'nin En İyi Sanat Yönetmeni Ödülü'nü kazandı.
- (4) 1996'da 'Bir Tatlı Huzur' adlı kitabı yayınlandı. 1996'da 'Foto Sabah Resimleri' öyküsü Haldun Taner Öykü Ödülü'nü, 1997'de aynı adı taşıyan kitabı Sait Faik Hikaye Armağanı'nı kazandı.
- (5) 1997'de yayınlanan 'Adı Aylin' adlı biyografik romanı ile, İstanbul İletişim Fakültesi tarafından yılın yazarı seçildi.
- (6) 1998 yılında 'Geniş Zamanlar' adlı öykü kitabı, 1999'da İletişim Fakültesi tarafından yılın romanı seçilmiş olan 'Sevdalinka' ve 2000'de bir biyografik roman olan 'Füreyya' yayınlandı.
- (7) 2001 yılında yayınlanan 'Köprü' isimli romanı ile Doğu illerimizde yaşanan dramın kökenlerini ve Cumhuriyet tarihi içindeki sebeplerini ele aldı.

(8) Ayşe Kulin'in 'Nefes Nefese' adlı kitabı.

2002 yılında Ayşe Kulin'in kitabı 'Nefes Nefese' çıktı. Kitaplarında gerçek hikâyelere göndermeler yapan Kulin, bu kez II. Dünya Savaşı yıllarına gidiyor. Musevileri, Nazilerden kurtaran Türk diplomatları anlatıyor. Bu konuyu bir aşk hikâyesi ile birlikte işliyor.

(9) Ayşe Kulin'in romanını erkenden okuyup, kitabın çıkmasından birkaç hafta önce konuşma fırsatı bulduk.

(10) Hitler'in gazabından Yahudileri kurtarmaya çalışan Türk diplomatlarla ilgili bir roman yazmaya nasıl karar verdiniz?

Televizyon dizisi olarak da yayınlanan 'Köprü'yü yazarken, gazetede II. Dünya Savaşı sırasında Musevilerin Türk diplomatlar tarafından kurtarıldığına dair bir haber okudum. Bu haber hemen aklıma yeni bir roman konusu getirdi. Ardından Kamuran Gürün'ün kitabını okudum. Altan Öymen'in kitaplarından konuyla ilgili yerleri inceledim. Sonra bir haber daha okudum. Ve bu iki haber beni araştırmaya itti. Kalktım Musevi asıllı kimselerle görüşmek istedim ve 500. Yıl Vakfı'na gittim. Orada bazı dökümanlar okudum. O dökümanlarda

gerçekten Türkiye'nin Avrupa'ya dört ayrı tren yolladığını gördüm. Olaylar esnasında Paris'te bulunan bir Türk gencini araştırdım. Hakkında yazılmış yazılar elde ettim. Tesadüfen oradan kalkan trenle Türkiye'ye gelen bir kişiyi buldum. Hikâyeleri birçok kez birinci ağızdan dinledim. Ve bu yolla müthiş bir roman malzemesi oluştu. İşte böylece bu romanı yazmaya başladım. Schindler'in Listesi'ni bütün dünya biliyor ve izledi. Ama bu kahraman Türk diplomatların yaptığını bırakın dünyayı, bizler bile bilmiyoruz.

(11) Kitabı okurken Türkler çok iyi insanlar ve Yahudileri seviyorlar duygusuna kapıldım. Sürekli olarak yapılan iyiliklere hatta Osmanlı'dan itibaren Yahudilere yardım ettiğimize yer vermişsiniz.

Ben Yahudi değilim ve ailemde de Yahudi yok. Bu Yahudilerin dramı. Bunları okudukça bunlara karşı yüreğimde derin bir acıma hissi uyandı. Biz sadece yaptığımız kötülüklerle tanınıyoruz. Soykırım, Kürtlere yaptıklarımız ya da sinagogun bombalanması, hep bunlar var. Halbuki o sinagogun bombalanması esnasında da çok üzüldük. Ve bunu telafi etmeye çalıştık. Ama yaptığımız hoş şeyleri ne Türkler, ne de dış dünya, dile getirmiyor. Diğer taraftan, Türkler çok iyi insanlar kompleksi içinde yazmadım bunu. Hayır Türkler çok da iyi insanlar değil.

(12) Belki de bir cemaatin sözcülüğüne soyunduğunuza dair eleştiriler alacaksınız, bunlar sizi tedirgin ediyor mu?

Ben bunları duyacağımı biliyorum. Ama daha önce de duydum bunları. 'Adı Aylin'i yazdığım da duymuştum. 'Fürey'a da yapılanlar çok komikti. Burada daha çok şey çekeceğim. Ama ne yapayım, bu kaygıları düşünürseniz ben hiçbir şey yazamam. Ben bunu 'Köprü'de de yaşadım. Orada da Türklerle Kürtleri yaşadım. Bunlar yaşanmadı mı? Ama ben çok iyi roman yazdığım fikrindeyim. Bu kitap da bayağı tartışılacak ve buna hazırım.

(13) 'Adı Aylin'in yakaladığı başarı her kitabınızda yine gündeme geliyor...

'Adı Aylin'den kurtulmak istiyorum. Şu anda 82. baskıda. 'Adı Aylin'den itibaren her kitabımda bir öncekinden daha iyiyim. Ama tabii bu benim düşüncem, eleştirmenlerin düşüncelerini alamıyorum. Çünkü kitaplarımın çok satıyor olması gibi bir ayıbım var. Bu ayıpla yaşamayı öğrendim. Beni bir yazar ya da edebiyatçı olarak kabul edip etmediklerini bilmiyorum. Onların bir klikleri var. Oysa Enis Batur'un kitapları da çok satıyor. Ama benimki bir ayıba dönüştü. Kitabı okumadıklarını tahmin ediyorum, okumadıkları için de fikir yürütmüyorlar.

(14) Sizi de billboard'larda görebilmek söz konusu mu?

Hayır kesinlikle bunu istemiyorum. Kitaplarıma reklam yapılmadı. Mesela 'Aylin' kendi kendini sattırdı. Kitaplarımın önüne çıkan bir yazar değilim. Bir yazarı haber programında bile kelam ederken görmek beni rahatsız ediyor. Çünkü kitap haber değildir. Kitap dergileri, programlar varken bu haber programlarına gerek yok. Alt tarafı bir kitap yazmışım, ana haber değilim ki ben.

Elhamra

- 1 **1999'daki yangından sonra İstanbul'un göbeğinde, İstiklal Caddesi'nde yalnızlığa terk edilen Elhamra Sineması büyük bir eğlence mekanı oluyor. Mekan, aralık ayında lokantası, kafesi ve barıyla Beyoğlu gece hayatına katılmaya hazırlanıyor. 1980'lerde porno filmler gösterilmeye başlanan bu salon, yapıldığında Avrupa'nın en ileri sinemalarından biriydi.**
- 2 Asriliği büyükelçilik raporlarına bile konu edilmişti. Hatta Atatürk bile bu salonda bir zamanlar film izlemişti. Ancak Elhamra Sineması'nın hikayesi Cumhuriyet'in ilanından da öncelere uzanıyor.
- 3 1923'te ilk açıldığında Elhamra Sineması müşterilerin istirahatini en birinci vazife edinmişti: "Bunu temin için mükemmel ve rahat koltukların tedariki" sloganından hareketle salonunda 120'ye 120 cm boyundaki koltuklara yer vermiş, gösterim programını müşterilerden gelen istekler üzerine yapmış ve bir adamını Avrupa'ya göndererek bu istekler doğrultusunda filmler getirtmişti: Truvalı Helen, Genç Raca, Ormanlar Hakimi, Yırtıcı Kuş ve niceleri.
- 4 Taksim'den Tünel'e uzanan Grande Rue de Pera'nın tek doğu esintili binası Elhamra Han'ın girişindeki sinemada, büyük bir yenilik olarak yerler kırmızı ışıklarla belirlenmişti. Film gösterimi için ortalık kararınca bu ışıklar çok işe yarıyordu.
- 5 Elhamra'ya en şık kıyafetleriyle giderdi İstanbullular. 1920'lerin Elhamra'sına ilk kez yolu düşenler büyülenirdi. Müşteriler salona sahnenin arkasındaki iki kapıdan alınırdı. Salona girişten başlayarak zemin, sahne çukurundan geriye doğru hafifçe yükselir, kubbe şeklindeki tavanla birleşerek izleyicinin önünde uzanırdı. Böyle tasarlanmış bir salonda kolaysa şık görünmeyin! Salona giriş sahne tarafından olduğuna göre, içerideki herkes birbirini cepheden görüyordu. Öyle bir dönem ki salona girdiğinizde en ön sırada Gazi ile bile yüz yüze gelebilirdiniz.
- 6 Elhamra'nın o inişli çıkışlı hikayesine en başından başlamak lazım. 1923'te Elhamra Sineması olmadan önce İstiklal Caddesi'nin (Grande Rue de Pera) 320 numaralı binasında bir tiyatro varmış. Fransız Tiyatrosu adı verilen bu mekan 1831'deki büyük yangında birçok binayla birlikte kül oluyor. Yangından sonra yerine Giustiniani adında bir İtalyan tarafından yeni bir tiyatro yaptırılıyor. Ama ne tiyatro! Her biri 8 kişilik 26 locası bulunan, altın yıldızla bezenmiş muhteşem bir saray yavrusu!
- 7 Tiyatronun bu şatafatı yetmezmiş gibi kısa bir süre sonra binaya Eduard Salle tarafından bir de muhteşem balo salonu eklenir. Tam 200 metrekare büyüklüğünde pisti

olan, giriş koridoru bütünüyle camdan bir salon. Salon bu cam giriş nedeniyle Palais de Cristal (Billursaray) ismiyle anılmaya başlanır. Fakat nedense tıpkı karşısındaki Concordia Tiyatrosu gibi Fransız Tiyatrosu da bir türlü iş yapmaz. Onca masraf ve ümit boşa gider. Önce Concordia Tiyatrosu yıkılarak yerine bugünkü Saint Antoine Kilisesi yapılır, Fransız Tiyatrosu ise el değiştirerek halıcı olur: Osmanlı-Avusturya Mobilya ve Halı Firması.

- 8 1936'da Elhamra el ve isim değiştirir, Sakarya Sineması olur. Önce İpekçi Ailesi, sonra başka şirketlerce işletilen salon 1944'te tekrar Elhamra adına döner. Eski parlak günler çok gerilerde kalmıştır. İstiklal Caddesi'nin daha az işlek Galatasaray-Tünel bölümünde kaldığı için iş yapamaz. Sanki Fransız Tiyatrosu'nun ahı tutmuştur. İş yapamayan salon 1958'de tekrar tiyatroya dönüştürülür. Önce Sururi Topluluğu, sonra İstanbul Opereti, daha sonra ise İstanbul Tiyatrosu burada unutulmayacak yüzlerce oyun sergiler. Toto Karaca ile Ali Sururi'nin İstanbul Tiyatrosu geride kahkahalar bırakarak geçer. Gülriz Sururi-Engin Cezzar ise Teneke, Ferhat ile Şirin, Zilli Zarife ve Palto gibi birçok oyunu bu salonda oynar.
- 9 1970'li yıllara gelindiğinde Elhamra'nın kader ibresi bir kez daha sinemadan yana döner. Tiyatroculuğun genel bir krize girmesiyle 1976'da Tual Film tarafından tekrar sinema salonu olarak işletmeye alınır. Biraz daha yıpranmış, seyirci kalitesi düşmüştür. Yarım yüzyıl önce yalnızca Türkiye'nin değil, Avrupa'nın sayılı sinemaları arasında yer alan salon, sadece mimari görkemini değil, gösterdiği filmlerle saygınlığını da kaybetmeye başlamıştır. Sinematürk dergisinin yorumuyla, günün birinde Elhamra, tüm bu günahların bedelini ödercesine ateşler içine atılır ve tarihi bina tamamen yanarak kullanılamaz hale gelir.
- 10 Burçak Evren'in Düş Şatoları kitabında bahsettiği gibi, Elhamra Sineması'nın aslında düşmüş bir kadının hikayesi: "Vakti zamanında dadılarla büyütülmüş, piyano-şan dersi almış, ama sonra feleğin sillesini yiyip de kaldırım pazarlıklarına düşmüş bir kadın. Onca örselenmeye ve kaldırım pazarlıklarına rağmen yine ayakta, ama bu kez farklı bir makyajla müşteri bekleyen bir kadın. Müşterilerin ortak yanıysa, film izlemek ya da bir kadına sahip olmak değil, kimi yitirdikleri güzellikleri loş yerlerde aramak."
- 11 Yangından beri geçen yedi yılda yalnızlığına terk edilmiş Elhamra. Şu sıralar hummalı bir inşaat faaliyeti var. Aralık başında gece kulübü olarak kapılarını açacak. Olur da loş köşelerinden birinde bir yitiği ararsanız, kadehinizi bu kadının hikayesine, eski görkemli günlerinin anısına da kaldırın bir kez. Beyoğlu'nun nice düşmüş, düşürülmüş simalarının başında gelir belki de Elhamra.

Sınav, çocukta şekeri tetikliyor

Son yıllarda yanlış beslenmenin yanı sıra, sınav dönemlerindeki stres nedeniyle çocuklarda şeker hastalığına yakalanma oranı hızla artıyor

En tatsız şeker DİYABET
Ayşegül Aydoğan
aaydoğan@milliyet.com.tr

- 1 Obezitenin artışı, şeker hastalığını da tetikliyor. Son yıllarda obezite tehdidinden söz edilirken fark edildi ki, bu global salgın, çocukları da ağına düşürüyor. Son verilere göre, Tip 1 diyabet eskiye göre artış gösteriyor. Bunun en önemli nedeni şişmanlık. Öyle ki aynı neden, gençleri erişkin tipi diyabetle de karşı karşıya getiriyor.
- 2 Çocuk ve ergenlerde görülen Tip 1 diyabet, Türkiye’de halen 600 bin hastada mevcut. Türk Diyabet Cemiyeti ve Obezite Araştırma Derneği Başkanı Prof. Dr. Nazif Bağrıaçık, sorularımızı yanıtlamaya devam ediyor.
- 3 ■ **Diyabet, çocuk ve ergenlerde neden bu kadar artıyor?**
- Son yıllarda erişkin tipi diyabetin yanında Tip 1’de de artışlar görülmeye başladı. Bunun nedeni, 2 - 9 yaş arasındaki çocukların şişmanlaması, yanlış beslenmesi. Televizyon karşısında cips yiyor, gazlı içecekler tüketiyor, hareketsiz kalıyor. Eskiden yalnız ilkbahar ve sonbahar aylarında kabakulak, suçiçeği, kızamıkçık olur ve şekeri tetikler diyorduk. Şimdi bunlar kalktı. O güne kadar gayet normal olan bir çocuğun annesi birdenbire çocuğunun zayıflamaya başladığını, ağzının kurduğunu, devamlı su içtiğini, sık idrara çıktığını, 8 yaşına

geldiği halde hiç huyu değilken gece yatağını ıslattığını fark ediyor.

- 4 ■ **Başka tetikleyici faktörler var mı?**
- Son yıllarda strese bağlı olarak, örneğin okullara giriş sınavları döneminde çocuklarda şeker hastalığı birdenbire artıyor. Travmalar, ameliyatlar da artırıyor ama bu stres faktörleri çok daha etkili.
- 5 ■ **Teşhis daha çok hangi yaşlarda konuyor?**
- Maalesef bizde teşhis 7 yaşına kadar konulmuyor. Çünkü 7 yaşına kadar çocuğa her şey yediriliyor. Ta ki okul çağına başladığı zaman çocuktaki halsizlik, bitkinlik, zayıflama, iştah bozuklukları görülüyor, o zaman ortaya çıkıyor. Bu nedenle 7 - 14 teşhisin en çok konulduğu yaşlar diyebiliriz.
- 6 ■ **Aileler ne zaman fark ediyor?**
- Bizde en çok şeker çıkarıcı faktörler kola ve mevsiminde üzüm yemek. Aile geliyor, çocuğum bugüne kadar günde 2 bardak kola içerken 2 litre içiyor ve yetmiyor, diyor. Bir

bakıyorsunuz şeker çıkıyor çocukta. Ya da aile, bu yıl üzümün başından kalkmıyor, günde 2 kilo üzüm yiyor, diyor. Öyle bir zayıflıyor ki ağzında aseton kokusu, günde 2 - 3 litre idrara çıkıyor. Şüphelenmiyor bile annesi, yemekten kesildi, diyor ama aklına gelmiyor. 100 çocuktan 10'u diyabet komasıyla geliyor.

7 ■ **Anne babalar nelere dikkat etmeli?**

- Tip 1 diyabet belirtisi ortaya çıkan hastalarda sanayi şekerini tamamen ortadan kaldırmak lazım. Ama bugün Amerikan ekolü ve kısmen Dünya Sağlık Örgütü günde alınacak gıdalar içinde örneğin 200 karbonhidrat

alıyorsa bunun 25 gramının normal şekerden alınmasına izin verilmesini öneriyor. Biz tavsiye edemiyoruz çünkü eğitim ve kontrol yok. Çikolata, dondurma yedir dersek aile ölçüsünü kaçırıyor, çocuk komayla geliyor. Ama iyi eğitilmiş bir aile varsa, diyet dondurma yerine haftada bir normal dondurma ya da canı istediği zaman bir parça diyabetik çikolata alıp yesin, diyoruz.

8 ■ **Tosuncuk doğan bebekte ileride şeker hastası olma ihtimali olduğu doğru mu?**

- Diyabetin iri doğanlarda görülme oranı yüzde 18'dir. Dört kiloyu geçince diyabet riski olabilir.

Öğretmenin sınav kâbusu

Sınavlar, bugüne kadar öğrencilerin ve velilerin baş belası idi. Şimdi ise öğretmenlerin kâbusu oldu. 27 Kasım'da yapılacak kariyer sınavı için, bütün öğretmenler harıl harıl ders çalışıyor. Sınavı kazanamama korkusu yüzünden pek çok öğretmenin, son dakikada sınava girmekten vazgeçmesi bekleniyor.

(1) Yeni öğretim yılında bir ilke daha imza atılıyor. Bu öğretim yılı ve özellikle içinde bulunduğumuz şu günler, öğrencilerin değil, öğretmenlerin yoğun ders çalışmaları gereken bir dönem.

(2) Kutsal mesleğin temsilcileri, öğretmenliğe kalite getirmeyi amaçlayan Öğretmen Kariyer Sınavı (ÖKS) ile kazanacakları ünvan ve ekonomik imkanlar bir yana, yaşayacakları stresin hesabını yapıyorlar.

(3) Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından gerçekleştirilecek ÖKS'de ne tür sorular sorulacağını hala belli olmaması da öğretmenleri tedirgin etmeye devam ediyor. Milli Eğitim Bakanı Çelik, ÖKS'nin devrim niteliği taşıdığını vurgularken, Eğitsen başta olmak üzere eğitim sendikaları ve öğretmenler, yürütmenin durdurulması için dava açtılar.

(4) Eğitsen Genel Başkanı Alaaddin Dinçer, Apolet Yasası¹⁾ olarak nitelendirdiği, yeni yönetmelikle ilgili olarak, "İlgili yönetmeliği yargıya götürdük. Ekim ayı içerisinde yürütmeyi durdurma kararının alınmasını bekliyoruz. Bugünkü öğretmen profili içerisinde bu sınavı kazanan öğretmen sayısı yüzde 5'i geçmez. Bu da öğretmenlerin saygınlığını daha da düşürmenin ötesinde bir işe yaramaz" dedi.

(5) Bu konudaki en önemli tartışma konularından biri de yeni yönetmeliğin öğretmenler arasında ikilik yaratıp yaratmayacağı yönünde. Aynı okulda, dört birinci sınıf öğretmeninden birinin stajyer, diğerlerinin de öğretmen, uzman öğretmen ve başöğretmen olması halinde, velilerin tercihinin ne olacağı yönünde.

(6) Veli ve öğretmenler bu konudaki tercihin, kesinlikle, başöğretmen ve uzman öğretmen yönünde olacağını dile getirirken Milli Eğitim Bakanı Çelik, tam aksini düşünüyor. "Önemli olan öğretmenin kariyeri değil, ders sunuşu ve öğrenci ile etkileşimidir. Veli buna bakar. Ben üniversitedeyken, yardımcı doçent olarak derslere giriyordum. Öğrenciler, profesörlerin derslerine değil, benim derslerime gelirdi" örneklemesinde bulunuyor.

(7) “Mademki bir ölçü değil, öğretmenleri neden böyle zora koşuyorsunuz?” dediğimde de “O ayrı, bu ayrı” gibi kaçamak bir cevap vermekle yetindi. ÖKS’de neler sorulacak? Bakan Bey, soruların yarısı entelektüel birikim gerektiren konulardan, yarısı da branşa ve pedagojik formasyona yönelik olsun istiyor.

(8) Bu konuda rahatsızlık yaratan bir başka konu ise, özlük haklarına yönelik değerlendirmelerin objektif olup olmayacağı yönünde. Hizmet içi eğitimden, ödüllendirmelere kadar hemen her şey eş dost, ahbab ilişkisiyle yürürken, yükseltmeler ve ünvan dağıtımı nasıl adil olur diyenler bir hayli fazla.

(9) Ama asıl önemli olan konu, yaratacağı moral bozukluğu. Tıpkı OKS²⁾ ve ÖSS’de³⁾ olduğu gibi sınava giren öğretmenlerin yüzde doksanı elenecek. Daha doğrusu başarısız damgası yiyecek. Oysa yapılacak sınav bir başarı sınavı değil, bir sıralama sınavı. Ama bunu kimseye anlatmak mümkün olmayacak.

(10) Tezi, mastırı ve doktorası olanların sınavdan muaf tutulmaları, akademik kariyere olan ilgiyi doruğa çıkardı. Bu yıl yüksek lisans yapan sayısında adeta patlama oldu. Son verilere göre, halen 8 bin 188 öğretmenin yüksek lisansı, 283’ünün de doktorası var. Yüksek lisansa yeni başvuruların sayısı ise on binlerle ifade ediliyor.

noot 1 Apolet Yasası: Bu, öğretmenlerin, performanslarına göre "aday", "öğretmen", "uzman", "başöğretmen" şeklinde sınıflandırılmasını ve ücretlerin buna göre belirlenmesini öngören yeni bir yasayı tanımlamaktadır.

noot 2 OKS: Ortaöğretim Kurumları Öğrenci Seçme Sınavı

noot 3 ÖSS: Öğrenci Seçme Sınavı

Ağaç dostu kağıt

Daha az ağaçla daha fazla kağıt elde etmeyi sağlayan yeni mekanik fiber kağıdın üretiminde fosil yakıt yerine hidroelektrik enerji kullanılarak sera gazı emisyonu da yüzde yetmişbeş azaltıldı. Geliştirilen teknoloji ile geleneksel ofset gazete kağıdının dijital baskı makinelerinde kullanımı da mümkün hale gelecek.

Dünyanın önde gelen teknoloji şirketlerinden Xerox, ağaç kesimini azaltacak yeni bir kağıt üretim yöntemi geliştirdi ve her yıl bir trilyon ofis kağıdının kullanıldığı Amerika'da satışa sundu. Dijital baskı ve kopyalama makinelerinde kullanılmak üzere geliştirilen ve ağaç tüketimini yarı yarıya azaltacak bu kağıda “Yüksek Randımanlı Kağıt” adı verildi.

“Yüksek Randımanlı Kağıt”, yarı yarıya daha az ağaç ve daha az su ve kimyasal madde kullanılarak üretildi. Yeni kağıdın üretildiği fabrikada fosil yakıtlar yerine hidroelektrik enerji kullanıldı. Böylece kağıt üretiminde ortaya çıkan sera gazı emisyon oranı da yüzde yetmişbeş düşürüldü. Geliştirilen bu kağıt, dijital baskı ve kopyalama makinelerinde güvenle kullanılabilir türünün ilk ve tek ekolojik kağıdı olarak tanımlanıyor.

1 .....

Geleneksel kağıt hamuru üretiminde ağaç kütükleri, su ve kimyasal bir karışımın kullanıldığı kimyasal yoğurma sürecinden geçerek ağaç lifleri ayrıştırılıyor. Ayrıştırılan ağaç liflerinin üzeri selüloz ile kaplanıyor. İşleme giren her ağaç parçasının yaklaşık yüzde kırkbeşi kağıt haline geliyor. Geride kalan ahşap kimyasalları işlem esnasında enerji oluşturmak için yakılıyor. “Yüksek Randımanlı Kağıt” ise mekanik bir yoğurma sürecinden sonra üretildi. Yeni bir yaklaşımla geliştirilen ağaç kimyasalları, işlem esnasında kağıt yapıcı liflerden ayrılmadığı için bu yöntem her ağaçtan iki kat daha fazla kağıt üretimini sağladı. Diğer bir deyişle ağaç parçalarından yüzde doksanın üzerinde kullanım oranı yakalanmış oldu.

2 .....

Xerox araştırmacıları mekanik kağıt üretimi ile ilgili ilk deneylerini yirmi yıl önce gerçekleştirdiler ve o günden bugüne kağıt üretimi için farklı bir yöntem bulmaya ve ağaç tüketimini azaltmaya yönelik alternatif bir yol aradılar. O zaman elde ettikleri mekanik kağıdı yazıcı ve fotokopi cihazlarında başarılı bir şekilde kullanamadılar. İki temel sorunla karşılaşmışlardı. Üretilen mekanik kağıt üzerinde çok fazla toz toplanmasına neden oluyor ve ısı karşısında da kağıt kıvrılıyordu. Bu yüzden yazıcı ve fotokopi makineleri baskı alınan görüntüleri düzgün ve makineye zarar vermeyecek şekilde kağıda aktaramıyordu.

Yirmi yıl önce üretilen o mekanik kağıt, ısı bazlı baskı yapan makinelerde kullanım alanı bulamadı ama ısı kullanmadan baskı yapan ofset baskı makinelerinde yaygın bir kullanım alanı buldu. Xerox bilim adamları o günden bugüne, kağıt laboratuvarlarında

yaptıkları araştırmalarda mekanik kağıdın dijital baskı ve kopyalama makinelerinde kullanılabilmesinin bir yolunu araştırdılar.

3 .....

Xerox'un üstesinden gelmeye çalıştığı en önemli sorun kağıdın kıvrılmasını engellemekti. İlk geliştirilen mekanik kağıtlar, havadaki nemin azalma ve çoğalma durumuna göre ya genişliyor ya da büzülüyordu. Mekanik kağıdın ön ve arka yüzünde nemden dolayı farklı oranlarda büzülme oluşması da, dijital yazıcılarda baskı esnasında mekanik kağıdın kıvrılmasına neden oluyordu. Çünkü yazıcı içindeki toneri eriterek baskı yapmaya sağlayan "fuser" ünitesi, tıpkı sıcak bir ütü gibi görüntüyü kağıdın üzerine yapıştırıp mevcut nemi kağıttan dışarı çıkartma esası ile çalışıyordu.

Xerox'un kağıt geliştirme laboratuvarlarında çalışan bilim adamları pürüzlü büzüşmelere karşı kağıdın her iki yüzeyinde farklı şekiller yaratarak bir düzenleme yapacak kağıt liflerini keşfettiler. Bruce Katz, kağıt fabrikalarıyla işbirliği yaparak ve istatistiksel teknikler kullanarak lifleri kağıdın her iki yüzeyine daha iyi dağıtan bir yöntem geliştirdi. Kağıdın kıvrılmasını önleyen bu yöntem ile üretilen mekanik kağıtlar, Xerox'un dijital yazıcı ve kopyalama makinelerinde başarı ile test edildi. Böylece mekanik fiber kağıtların dijital baskı ve kopyalama makinelerinde kullanılmasını engelleyen kağıt kıvrılması ve tozlanma gibi problemler bu yeni geliştirilen yöntemle giderilmiş oldu.

4 .....

Mekanik fiber kağıt benzersiz karakteristik özellikler taşıyor. Ekolojik faydalarının yanı sıra halen kullanmakta olduğumuz standart yetmişbeş gramlık kağıttan daha az ağırlık taşıyor. Yaklaşık altmışyedi gram ağırlığında olan "Yüksek Randımanlı Kağıdın" her kilosunda yaklaşık yüzde on daha fazla yaprak bulunuyor. Yeni mekanik fiber kağıt, fatura ve ekstre baskıları için de ideal. Ayrıca hafif olmasından dolayı doğrudan pazarlama yapan şirketlerin gönderim maliyetlerini de azaltacağı söyleniyor. Ancak tıpkı gazete kağıdında olduğu gibi yeni geliştirilen mekanik kağıt da, arşiv nitelikli kullanım için elverişli değil. Yumuşak renk tonuyla yüzde seksendört parlaklık oranına sahip Xerox'un yeni kağıdı, arşiv ömrü gerektirmeyen dökümanların her ışık ortamında kolayca okunabilmesini sağlıyor.

Tekst 8

YABANCILARIN ÜLKEMİZDE TAŞINMAZ EDİNİMİ

Ülkemizde yabancılara taşınmaz satışı 2006 yılı itibarıyla aşağıdaki şartlara bağlanmıştır;

29.12.2005 tarihli ve 5444 sayılı Kanunla yapılan değişiklik neticesinde;

- 1 Ülkemizde yabancılara taşınmaz edinmesinin ilk şartı o ülke ile karşılıklılığımızın bulunmasıdır. Yani, diğer ülkede vatandaşlarımıza taşınmaz edinme hakkı tanınıyorsa ülkemizde de aynı haklar tanınmaktadır.
- 2 Karşılıklılığın tespitinde hukukî ve fiilî durum esas alınır. Bir yabancı devletin, taşınmaz ediniminde kendi vatandaşlarına tanıdığı hakları Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına da tanıması esastır.
- 3 Karşılıklı olmak ve kanunî sınırlamalara uyulmak kaydıyla, yabancı uyruklu kişilerin, ülke genelinde edinebileceği taşınmaz miktarı 30 hektardan 2,5 hektara düşürülmüştür.
- 4 Yabancı uyruklu kişiler sadece imar planı olan yerlerde konut ve işyeri olarak ayrılan alanlarda taşınmaz edinebileceklerdir.
- 5 Yabancı uyruklu kişiler ile yabancı ticaret şirketlerinin; kamu yararı ve ülke güvenliği bakımından, taşınmaz edinemeyecekleri alanları belirlemeye ve yabancı uyruklu kişilerin il bazında edinebilecekleri taşınmazların illere ve il yüzölçümüne göre binde beşi geçmemek üzere oranını tespit etmeye Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır.
- 6 Yabancı uyruklu kişiler ile ticaret şirketleri dışında hiçbir grup Türkiye’de taşınmaz edinemez.

Karşılıklılık olup olmadığı büyükelçiliklerimizce söz konusu ülkede fiilî durum araştırıldıktan sonra Dışişleri Bakanlığımızca belirlenmektedir.

Buna göre taşınmaz edinimi konusunda Türkiye ile diğer ülkelerin karşılıklılık durumu:

- Ülkemizle arasında karşılıklılık olan ülke sayısı 51,
- Ülkemizle arasında karşılıklılık bulunmayan ülke sayısı 42,
- Geçerli ikamet izni bulunması kaydıyla ülke sayısı 14,
- İçişleri Bakanlığı izni ile taşınmaz edinebilen ülke sayısı 29’dur.

Aile Hekimliği

Hazırlayan: Ozan Sürücü

Sağlıkta Dönüşüm Projesi'nin GSS¹⁾ ile birlikte önemli ayaklarından birini oluşturan Aile Hekimliği uygulaması, Düzce'de 1,5 yaşına girdi. Büyük tartışmalara yol açan projeye Düzce'nin ardından, 10 il daha eklendi ve hazırlıklar tüm hızı ile sürüyor. Son eklenen 11 il ile birlikte aile hekimliği uygulamasının 22 ilde toplam 16 milyon nüfusa ulaştırılması hedefleniyor. Sağlık Bakanlığı yetkilileri Aile Hekimliği sisteminin uygulanmaya başlaması ile birlikte her şeyin çok güzel olacağını, hastane kapılarındaki kuyrukların biteceğini, halkın daha iyi hizmet alacağını ve birinci basamak sağlık hizmetinin tamamen ücretsiz olacağını iddia ederken, Türk Tabipler Birliği başta olmak üzere meslek örgütleri ve sendikalar ise bunun tam tersinin olacağını söylüyor. Sistemde şimdiye kadar pilot il ilan edilen ve hazırlıklarına başlanan kentlerin içerisinde en çok dikkat çeken İzmir. Türkiye'nin üçüncü büyük kenti olan İzmir 3,5 milyonluk nüfusu ile şimdiye kadar pilot il seçilen en kalabalık kent. İzmir İl Sağlık Müdürlüğü ise hummalı bir çalışma içerisinde. 'Aile fotoğrafınızda hekiminize de yer açın' ve 'İzmir Aile hekimliğine kavuşuyor' sloganları ile yola çıkan İl Sağlık Müdürlüğü uygulama ile ilgili hayli iddialı. Sistem uygulamaya geçmeden sağlık müdürlüğünün ilk icraatı 47 olan aile sağlığı merkezlerinin sayısını 36'ya düşürmek oldu.

Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi Üyesi ve Pratisyen Hekimlik Derneği Genel Sekreteri Erkan Kapaklı; 'DB²⁾ ve IMF³⁾'nin programını hiç kimse bize 'Ben birinci basamakta hizmet örgütleyorum' diye yutturmaya çalışmasın' diyerek yetkililerin açıklamalarına tepki gösterirken, aile hekimliğiyle ilgili sorularımızı şöyle yanıtladı:

Aile Hekimliği sistemi nedir?

Kimi ülkelerin adına Aile Hekimliği, kimilerinin ise genel pratisyenlik dediği birinci basamaktaki hekimi tarif eden, bir tıp disiplini. Bizde yapılan hile, aldatmaca aslında. IMF, "Sağlığı kamudan finanse etmeyeceksin. Özelleştireceksin. Hak olmaktan çıkartacaksın, satacaksın" diyor. Şu an da bizim iktidarımız Avrupa'daki ile IMF'nin dediklerini karıştırıyor, ortaya garip bir durum çıkartıyor ve adına da Aile Hekimliği Sistemi diyor. DB ve IMF'nin programını hiç kimse bize "Ben birinci basamakta hizmet örgütleyorum" diye yutturmaya çalışmasın.

Pilot illerde durum nasıl?

Birinci basamak koruyucu sağlık hizmeti diyorsan bir defa sevk sistemin olacak. Sağlık Bakanlığı sevk sistemini resmi gazetede yayınlayarak kaldırdı. Yasada "Aile hekimliği Genel Sağlık Sigortası'ndan finanse edilir" diyor, GSS uygulamada yok. O yüzden pratikte uygulanan şey aslında bakanlığın kendi tarif ettiği aile hekimliği değil.

Biz yıllardır söylüyoruz, bu ülkeye yeterince sağlık ocağı, yeterince pratisyen hekim, yeterince ebe hemşire kazandır, sağlık ocakları bu ülkenin bütün sağlık sorunlarını çözer. İlk dokuz ilde toplam üç milyonluk bir nüfustan bahsediliyor. Aralık ayı itibarıyla 5 yüz bin kişinin aile hekimi yok. Kırsal kesimlerin kadroları

boş kaldı çünkü. Yani sağlık hizmetine ulaşmada zaten eşitsizlik yaşayan iller yine bu hizmetten yoksun kalıyor.

Sağlık ocaklarının kapatılmayacağı söyleniyor...

Bir defa aile hekimliği bir sağlık hizmeti sunumu değil. Aile hekimliği, birinci basamak sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesinin açık adı. Sağlık ocağı adı altında görevleri tarif edilmiş bir binanın odaları hekimlere kira karşılığı veriliyor. Bunun adı sağlık ocaklarının kapatılması değil de nedir?

Aile Hekimliği tamamen ücretsiz mi olacak?

Aile Hekimliği Pilot Bölge Yasası çok açık. "Aile hekimliği GSS'den finanse edilir" diyor. Adı üzerinde sigorta. Sigorta prim alır. Aldığı prim üzerinden de hizmet sunar. GSS çok net bir şekilde, "Arka arkaya üç primini ödemeyene hizmet sunmam" diyor. Bunun en basit şekliyle telaffuzu, "Paran yoksa hizmet alamazsın". Bu ülkede milyonlarca insan prim ödeyemeyecek durumda. "Biz ödeme gücü olmayanların primini öderiz" diyor hükümet. "Asgari ücretin üçte birini kazanıyorsa ödeme gücü vardır" diyorlar. Asgari ücret 403 YTL. Yani 127 YTL kazanıyorsan, 64 YTL prim ödeyeceksin.

noot 1 GSS: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası

noot 2 DB: Dışişleri Bakanlığı

noot 3 IMF: International Monetary Fund (Uluslararası Para Fonu)

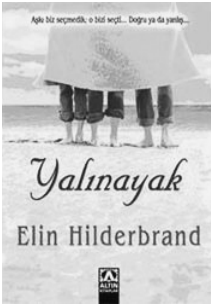
Vitrindekiler

1 Vah Ahmet Mithat Efendi/ Sel Yayıncılık/ 196 s.

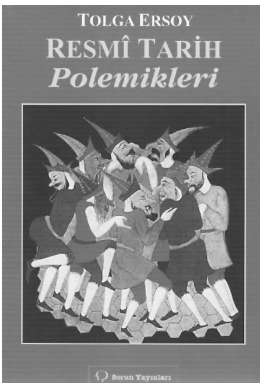
Ahmet Mithat Efendi, "Vah" isimli kitabında Osmanlının Batılılaşma sevdasıyla birlikte ortaya çıkan toplumsal değişime parmak basıyor. Aşk, iftira, felsefe, ihanet, fedakârlık, şantaj ve ölüm kokan bu yapıt, ahlaki yozlaşma ile önyargılara dayalı sosyal çevre baskısının fertler üzerinde gösterdiği yıkım gücünü eleştirmesinin yanı sıra, döneminin İstanbul gerçeklerini ortaya koyuyor.

2 Yalınayak Elin Hilderbrand/ Çeviren: Iraz Demir/ Altın Kitaplar/ 464 s.

Sıcak bir haziran günü, iki küçük çocuk ve üç kadın Nantucket Havaalanı'na inerler. Çocukların annesi Vicki'nin ciddi sağlık sorunları vardır. Arkadaşı Melanie, yedi başarısız tüpbebek tedavisinden sonra hamile kalmış fakat kocasının kendisine ihanet ettiğini öğrenmiştir. Vicki'nin kız kardeşi Brenda ise öğrencisi ile yaşadığı yasak aşk ortaya çıkınca üniversitedeki görevinden kovulmuştur. Üç kadın da kişisel dertlerinden uzaklaşıp Nantucket'in huzur verici ortamında yaz aylarının, denizin ve güneşin tadını çıkarmak isterler. Yirmi iki yaşında bir genç olan Josh Flynn, elinde olmadan bu üç kadının hayatına karışır. Dört kişinin yaşamını dile getiren "Yalınayak", bir aşkın pek çok yaşamı altüst edebileceği gibi olguları da pekiştireceğini anlatıyor.

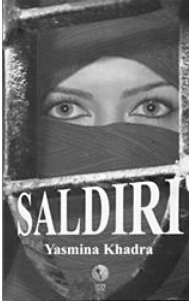
3 Resmi Tarih Polemikleri Tolga Ersoy/ Sorun Yayınları/ 208 s.

"Türkiye -ve benzeri ülkelerde- tarih okuyucusu olmak zor! Ya yüzyıllardan bu yana anlatılan masallara inanacaksın ve bu yalana sığınıp reaya olmanın hazzını yaşayacaksın ya da bu yalana sorgulayacaksın ve sorgulama sürecinin her türden eziyetine katlanmayı insan olabilmenin, onurlu yaşamın bir parçası sayacaksın." Bu kitapta Tolga Ersoy, din, milliyetçilik gibi polemik yaratan konular üzerine yaptığı araştırmayı sunuyor.

4 Saldırı

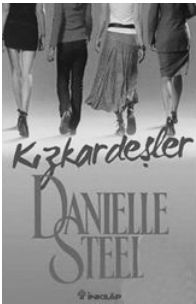
Yasmina Khadra/ Çeviren: Nevra Gürsoy/ Destek Yayınları/ 192 s.

Tel Aviv'in insan kaynayan restoranlarından birinde, bir kadın, hamile elbisesinin altına gizlediği bombayı patlatır. Arap asıllı İsraili Doktor Emin, gün boyunca bu korkunç saldırının sayısız kurbanını ameliyat eder. Gecenin bir yerinde, onu acilen hastaneye çağırarak, saldırıda paramparça olan bir cesedin karısına ait olup olmadığını teşhis etmesini isterler. Emin, acı gerçeğe yüz yüze gelir. Karşısındaki beden, karısına aittir. Daha da acısı, onlarca insanın ölümüne neden olan ve intihar saldırısını gerçekleştiren, 15 senelik karısıdır. Roman, bir karakterin arkasında İsrail-Filistin sorununu inceliyor.

5 Kız Kardeşler

Danielle Steel/ Çeviren: Nazan Tuncer/ İnkılâp Yayınları/ 358 s.

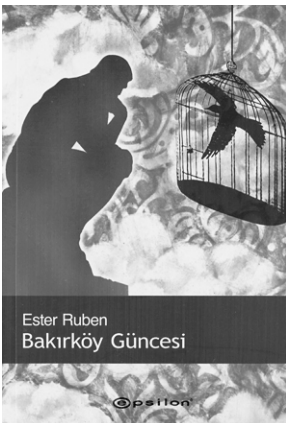

Candy, Annie, Tammy ve Sabrina... Dördü de kendi hayatlarını kurmuş, dünyanın değişik yerlerinde yaşayan genç kadınlardır. Yaşamları içerisinde, bütün aile bir arada olmaktan büyük keyif alırlar. Annelerinin verdiği 4 Temmuz partisine katılmak üzere evlerine dönerler. Kızlar da, anneleri ve babaları da, hem birlikte olmaktan hem de ertesi gün verecekleri partiden ötürü oldukça heyecanlıdır. Ama hiç hesapta olmayan kötü bir kaza sonucu anneleri ölür ve Annie hastanede yaşam savaşı vermeye başlar. Tam umutlar tükendi derken kenetlenen aile, sürprizlerle dolu yeni ufuklara doğru birlikte yelken açarlar.

6 Bakırköy Güncesi

Ester Ruben/ Epsilon Yayınları/ 144 s.

"Sizden çok daha genç olan insanlara bu dünyayı nasıl anlatırsınız? Hislerinizi sözcüklere dökerek mi yoksa susarak mı? Bir kelebeği resmederek mi yoksa ona kelebeği göstererek mi? Ruhunuzdaki ve bedeninizdeki açmazlarla, hayat size kötü bir

oyun oynadı diye oyun oynamaktan vazgeçmek olmaz. Her an vurucu hamleler bekleyen bir dama değil miydi hayat? Okumak lazım işte o zaman; yazmak lazım ruhu beslemek için. Uzun ve ayrıntılı yolculuklarda ruhunuzun kapılarını aralayabilecek edebiyatı keşfetmek lazım." Bu kitapta Ester Ruben, Bakırköy Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi, Ergen Psikiyatri Kliniği'nde kalan 14-20 yaş arası gençler için yaptığı gönüllü okuma etkinlikleri sırasında yaşananları, gençlerin gerçek ismini vermeden anlatıyor.

Tekst 11

Türkiye'nin en iyi 10 kültür merkezi

Bu hafta Türkiye'nin en iyi kültür merkezlerini seçtik. Her biri kültür sanat alanında etkin isimlerden oluşan jüri üyelerimiz, kültüre en fazla katkıyı sağlayan adresleri seçtiler.

1 ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

Devlet Opera ve Balesi ile Devlet Tiyatroları'nın eserlerini icra etmesi amacıyla 1949'da Taksim'de temeli atıldı. Ancak 1969 yılında hizmete girebildi. 1970'te büyük bir yangın çıktı ve şimdiki haline 1977'de kavuştu. Sanatın her alanında etkinlikler düzenleniyor. Ekimde başlayıp mayısta biten sezon boyunca opera, sergi, tiyatro, film, konser ve bale gösterileri gerçekleştiriliyor.

2 AKSANAT

1993'te Akbank tarafından kurulan Aksanat'ın politikası, sanatın her alanında vizyoner çalışmalar sunup uluslararası projelerle yabancı ve Türk sanatçıları biraraya getirmek. Beyoğlu'ndaki altı katlı binanın ilk katını Plastik Sanatlar'a, ikinci katını çok amaçlı salona, üçüncü katını Çağdaş Sanat Atölyesi'ne, altıncı katını ise Zeynep Tanbay'ın danışmanlığında Dans Stüdyosu'na ayırdılar. 135 kişilik çok amaçlı salonunda tiyatro ve konserler düzenleniyor. Hasan Bülent Kahraman, Ali Akay ve Levent Çalikoğlu danışmanlığında hazırlanıyor.

3 BİLKENT MÜZİK FAKÜLTESİ SALONU

Bilkent Üniversitesi'nin konser salonu 1 Kasım 1994'te Bilkent Senfoni Orkestrası'nın verdiği konserle açıldı. Her yıl ekim ayının ikinci yarısında başlayan etkinlikler, haziran ayının ortalarına kadar sürüyor. Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi Dekanı Dr. Işın Metin'in sanat yönetmenliğinde, her hafta Bilkent Senfoni Orkestrası konserleri, resitaller, oda müziği konserleri, konferanslar ve özel törenler gerçekleştiriliyor.

4 YAPI KREDİ KÜLTÜR MERKEZİ

Eylülden mayısa kadar süren sezon boyunca resim, heykel, fotoğraf, arkeoloji ve kültür alanlarında gündemi belirleyen sergiler, toplantılar, söyleşiler, dinleti ve gösteriler düzenliyorlar. Vedat Nedim Tör Müzesi, Kazım Taşkent Sanat Galerisi ve Sermet Çifter Salonu'ndan oluşan kültür merkezinde bugüne kadar binden fazla sergi açıldı. 1992'de kurulan Vedat Nedim Tör Müzesi'nin 55 bin parçadan oluşan sikke koleksiyonu alanında dünyanın üçüncü büyük koleksiyonu. 1964'ten beri etkinlikleri devam eden Kazım Taşkent Sanat Galerisi'nde ise sanatçı yaşamlarına dair çeşitli sergiler açılıyor.

5 DİYARBAKIR KÜLTÜR MERKEZİ

Diyarbakır Sanat Merkezi, kültür ve sanatın İstanbul ve Ankara dışındaki şehirlerde de üretilmesi ve izlenmesi amacıyla Anadolu Kültür'ün ilk şubesi olarak 2002'de kuruldu. 180 metrekarelik galerisi, 80 kişilik çok amaçlı salonu, performans sahnesi ve 60 metrekarelik atölyesi var. Şiir dinletileri, fotoğraf sergileri, kısa film gösterimleri, paneller, müzik dinletileri, ve söyleşiler düzenleniyor. 5 binin üzerinde kitap ve süreli yayın bulunduran kütüphanesi var.

6 BEŞİKTAŞ KÜLTÜR MERKEZİ

Beşiktaş Kültür Merkezi, Necati Akpınar ve Yılmaz Erdoğan'ın girişimleri sonucu 1994'te kuruldu. 1995'te prömiyeri yapılan "Otogargara" adlı oyunla perdesini açtı. Tek kişilik oyunlardan, dev kadrolu yapıtlara kadar pek çok başarılı eseri sahneye koydu. Bugüne kadar 775 kişilik salonunda sayısız konser, gösteri, panel ve seminer gibi projeye ev sahipliği yaptı.

7 MERSİN KÜLTÜR MERKEZİ

1946'da halkevi olarak kuruldu. Halkevlerinin kapanmasıyla birlikte kamu kurumlarına hizmet vermeye başladı. 1980'den sonra Kültür Bakanlığı'na devredildi. 1991'de şimdiki halini aldı. 638 kişilik salonda opera, tiyatro, konser ve sempozyumlar düzenleniyor. Merkezdeki etkinlikler tüm yıl ara verilmeden devam ediyor.

8 İŞ SANAT KÜLTÜR MERKEZİ

Levent'te 2000 yılında açıldı. 800 kişilik konser salonunda, Kraliyet Filarmoni Orkestrası'nın konseriyle İstanbullulara merhaba dedi. Aynı salonda Serdar Yalçın sanat danışmanlığında caz, geleneksel ve dünya müziği ile şiir dinletileri, tiyatro gösterileri düzenleniyor. Şimdiye kadar Yo-Yo Ma, Charlie Haden, Gidon Kremer, Dianne Reeves, Vladimir Ashkenazy, Dave Brubeck ve Yuri Temirkanov gibi isimler yer aldı. Sezon kasım-mayıs arasında. Alt katında İş Sanat Kibele Galerisi yer alıyor. Şu anda Ayvazovski'nin sergisini görebilirsiniz.

9 CADDEBOSTAN KÜLTÜR MERKEZİ

Açılışı yapılabildi henüz bir yıl olmasına rağmen İstanbul Anadolu yakasının en gözde kültür merkezlerinden biri olmayı başardı. Caddebostan Kültür Merkezi (CKM), programlarını Atatürk'ün sanata bakışı doğrultusunda, Türk ve dünya sanatını özümseme bilinciyle hazırlıyor. 660 kişilik salonunda geçen yıl, Belediye Filarmoni İstanbul eşliğinde solist Raphael Wallfisch'in konseri çok dikkat çekmişti. Görsel sanat yönetmenliğini Ferdan Yusufi'nin yaptığı CKM'de konser, tiyatro, konferans, uluslararası sempozyum ve kitap günleri düzenleniyor.

10 CEMAL REŞİT REY

İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından yaptırıldı. 1989'da hizmete girdi. CRR, çağdaş Türk müziğinin öncü bestecilerinden Cemal Reşit Rey'in adını taşıyor. Her yılın ekim-mayıs aylarına yayılan sezonda, konserler, dans ve bale gösterileri ile çeşitli özel etkinlikler düzenleniyor. 864 kişilik salonunda CRR İstanbul Senfoni Orkestrası, Türk Müziği Topluluğu, CRR Bigband Caz ve CRR Saz Solistleri gibi topluluklar sahne alıyor.

E.G.O. Raylı sistem hizmetleri

Ankara, Türk başkenti, Avrupa'nın en büyük şehirlerinden biridir. Nüfusu 3.5 milyona yaklaşmakta ve hala yükselmektedir. Buna bağlı olarak, şehirde hızlı, konforlu ve güvenli bir taşımacılık için artan bir talep vardır. Bunu, iki farklı sistemi kapsayan Ankara Raylı Taşıma Sistemi başaracaktır:

- ▶ Ankara Metrosu
- ▶ ANKARAY Sistemi

ANKARAY Sistemi hafif raylı bir tren sistemidir.

İlk aşama Ankara'nın batısında bulunan Söğütözü'ndeki Aşti'yi, Kızılay üzerinden, doğudaki Dikimevi'ne bağlar. Taşıma kapasitesi tek yönde ve saatte 3 dakikalık dizi aralığı ile 16.000 yolcudur. ANKARAY araçları işletimde azami 80 km/saat ve ortalama 35 km/saat seyir hızlarında gidecek şekilde tasarlanmıştır.

SIKÇA SORULAN SORULAR

1. **ANKARAY ne zaman açıldı?**

30 Ağustos 1996

2. **Metro 1 ne zaman açıldı?**

28 Aralık 1997

3. **Ankaray ve Metro 1 nasıl finanse edildi? Ne kadar ödeme yapıldı? Sistem zararda mı yoksa kârda mı? Kârda ise kendini ne kadar zamanda amorti edebilir?**

Hazine Garantili kredilerle finanse edilmiştir. Metro yatırım tutarı 660 milyon ABD Dolarıdır. Ankaray yatırım tutarı 518.2 milyon DM + 30.4 milyon DM ek kredi ile toplam 548.6 milyon DM'tir. Ödemelerin tamamı yapılmıştır. Sistem kar etmektedir. Raylı Sistemlerin kendini amorti etmesi çok zordur veya çok zaman almaktadır.

4. **Ankaray ve Metro'da güvenlik nasıl sağlanıyor? Acil müdahale için neler yapılıyor?**

Güvenlik için Metro İşletmesinde 200, Ankaray İşletmesinde 150 Özel Güvenlik personeli görev yapmaktadır. Tüm sistem kameralarla devamlı gözetim altındadır. Olası acil durumlar için Emniyet, Sağlık, İtfaiye ile işbirliği içinde çalışılmaktadır. Güvenlik elemanları ilk müdahaleyi yaparak ilgili kuruluşu çağırılmaktadır.

5. **Bundan sonra düşünülen Raylı Sistem Projesi var mı?**

Ulaşım ana planı çerçevesinde 2015 yılına kadar 130 km'lik raylı toplu taşıma ağı öngörülmektedir (Şu anda TCDD tarafından işletilen 37,5 km'lik Kayaş-Sincan Banliyö hattı- 8,5 km'lik Dikimevi-Aşti Ankaray Hafif Raylı Sistem- 14,6 km'lik Batıkent-Kızılay Metro 1 hattı olmak üzere toplam 60,6 km'lik bir ağ işletmede mevcuttur.).

Gündemdeki projeler ise Batıkent-Sincan-Törekent 17,76 km. Sözleşmesi imzalanmıştır (Ayrıntı Raylı Sistemler ana sayfasında.).

(Dikimevi-Siteler-Önder) 4 km.

(Aşti-Söğütözü-Köy Hizmetleri) 5,75 km.

6. **Kızılay Ortak İstasyonu'nda Ankaray-Metro geçişinde ücret ödenmekte midir?**
Hayır.
7. **Elektriklerin kesilmesi halinde işletme durur mu?**
Hayır. Diğer besleme hattı devreye girer.
8. **Raylı Sistem hatları, istasyonları depreme dayanıklı mı?**
Ankara deprem açısından kritik bir bölgede bulunmamakla beraber en emniyetli tarafta kalınacak şekilde projelendirilmiş ve yapılmıştır.
9. **Otobüs besleme hatlarını kullanırken ayrıca bir ücret ödeyecek miyiz?**
Otobüs ve Raylı Sistem biletleri birbirine entegre edilmiştir. Otobüsten-Raylı Sisteme, Raylı Sistemden-Otobüse, Otobüsten-Otobüse geçişlerin 45 dakika içinde yapılması halinde ayrı bir ücret ödenmesi gerekmemektedir.
10. **Raylı Sistemler hangi saatler arasında yolcu taşımaktadır?**
Sabah 6:00 akşam 24:00 saatleri arasında.
11. **Metro çalışmalarında çevreye ve insanlara zarar ve rahatsızlık verilmesi hakkında bilgi**
Metro yapım çalışmalarında rahatsızlık vermektan kaçınmak için her türlü tedbir alınmakta, kamuyu rahatsız edecek yerlerde gürültülü gece çalışmalarından kaçınılmaktadır.
12. **Ankaray ve Metro proje ve inşaat çalışmalarının maliyeti ve kullanılan beton ve çelik miktarı hakkında bilgi**
Ankaray ve Metro hatlarının proje ve inşaat çalışmalarının maliyet, malzeme ve diğer konulara yönelik bilgiler, detaylı çalışmayı gerektirmektedir. Bu bilgilerin talep edilmesi halinde 28.09.2004 tarih ve 2004/166 sayılı kuruluşumuz idare encümeni kararı gereğince oluşturulan komisyonca belirlenen bedelin ödenmesi suretiyle uygun görülen teknik bilgiler verilmektedir.
13. **Ankaray ve Metro istasyonlarında tuvalet ve lavabo bulundurulması hakkında bilgi**
Ankaray ve Metro istasyonlarında seyahat süresinin kısa olması nedeniyle halka açık WC ve lavabo bulunmamaktadır. Ancak yoğun talepler nedeniyle yeni yapılan metro hatlarında projelendirilmiştir.
14. **Ankaray ve Metro istasyon ve hatları ile ilgili çalışmaların son durumu ve hızlandırılması hakkında bilgi**
Ankaray ile ilgili yeni bir çalışma bulunmamaktadır. Batıkent–Sincan, Kızılay–Çayyolu 2 ve Ulus–Keçiören Metrosu bina ve inşaat çalışmaları ise programına uygun olarak devam etmektedir.
15. **Engellilerin Ankaray ve Metro hizmetlerinden faydalanmalarının kolaylaştırılması hakkında bilgi**
Engelliler için Ankaray ve Ankara Metrosu'nda yürüyen merdiven, asansör, özel turnikeler ve hatta sadece engelliler için düşünülmüş ve yapılmış olan internet cafe (Beşevler) bulunmaktadır. Gelen öneriler ayrıca değerlendirilmektedir.
16. **Engelli asansörlerinin artırılması ve sürekli çalışır durumda olmasının sağlanması hakkında bilgi**
Ankaray ve Ankara Metrosu istasyonlarında engelli asansörleri mevcut olup kullanılmaktadır. Ayrıca Kızılay istasyonuna 4 adet engelli asansörü ilave edilmiştir.